سەبارەت بە ئاڵاکە … عەزیز ڕەئووف

گەرمترین ڕووداوی ئەم ماوەیە هەڵکردنی ئاڵای کوردستان بوو لە شاری کەرکوك، بەجۆرێك کە لەسەر ئاستی خیتابی هێزەکان، لێکنزیکبوونەوەیەك دروست بوو، بەجۆرێك هەموو لایەنەکان کۆك بوون لەسەر هەڵکردنی ئاڵای هەرێمی کوردستان لەسەر دامەرزاوەکانی شاری کەرکوك.
ئەگەر نەتەوەیەك شکنەبەین بەبێ ئاڵا، ئەوا ئاڵایەکیش نیە بەبێ بوونی فکرە و تێڕوانینێکی ناسیۆنالیستی لە جوگرافیا و خاکێکی دیاریکراودا، ناسیۆنالیزم و ئاڵا دوانەیەکن کە بە ئاسانی لەیەك جودا ناکرێنەوە. بەمانایەکی تر بۆ هەڵکردنی ئاڵا پێویستمان بە فکرەی ناسیۆنالیزم لەلایەك و ماڵێکی توکمە هەیە لەلایەکی ترەوە. ڕوونتر بڵێین،وەك چۆن ناسیۆنالیزم بەبێ ئاڵا وەك سیمبوڵێك دەرناکەوێت، ئاواش ئاڵا بەبێ بوونی ماڵێکی تۆکمە، هەڵدانی زەحمەتە، یان ئەگەری تر و هۆکاری تر لەپشتەوەی هەڵدانی ئاڵاوە بێت، کە دیارترینیان شاردنەوەی قەیرانی ناوخۆ یان پاڵنەری ئیقلیمی ڕەنگە لە دیارترین پاڵنەرەکانی بن.

بۆ ئەم مەبەستە پێویستمان بە چەند خاڵێك هەیە تا هەڵدانی ئاڵا شەرعیەتی زیاتری هەبێت:
یەکەم: دید و تێڕوانینمان بۆ ناسیۆنالیزم و بیرکردنەوەی نەتەوەیی. لە کوردستان ئێستا دیدی هیزە سیاسیەکان سەبارەت بە دروستبوونی دەوڵەتی نەتەوە ڕوون نیە، هەیانە پێی وایە دەبێت دوای دروستبوونی دەوڵەت قسە لەسەر کێشە ناوخۆییەکان بکەین و هەشن پێیان وایە دەبێت پێش ئەوەی دەوڵەتمان هەبێت کۆی قەیرانە ناوخۆییەکان بنەبڕ بکەین. یان بەمانایەکی تر بەشێك لەم هێزانە لەنێوان ئەنقەرە و بەغدا و تاراندا دابەش بوون و بە هەموو پێوەرەکان دۆخێکی پارچەپارچەو تێکشکاو دروست بووە کە وا دەکات بەم پارچەپارچەییەوە هەڵکردنی ئاڵا زۆر مایەی دڵخۆشبوون نەبێت.

دووەم: کاتێك دەتوانین باس لە هەڵکردنی ئاڵا بکەین کە ماڵێکی تۆکمەمان هەبێت. مادام ئاڵا سیمبوڵی ماڵێکی تۆکمەیە، ئەوا بێشك ئاڵا سیمبوڵی جیاوازی ڕەنگەکانی و دابەشکردنی سیمبوڵەکانیەتی. بەم تێکشاوی و لالوتیەوە ئاڵا وەك پارچە پەڕۆیەکی بێساحێب دەمێنێتەوە. ئێمە چۆن دەتوانین قسە لەسەر هەڵکردنی ئاڵا بکەین

به بێ بوونی ماڵێكی تۆكمه؟ ماڵێكی لێكترازاو نه كۆمەك به ئاڵا دەكات نه وەك سیمبوڵی نەتەوەیەك دەشەكێتەوە.

سێیەم: برینه ناوخۆییەكان لەسەر ئاستی شەقام برینی گەورەن و هیچ ئاسۆیەكی ڕوون دیار نیه لەژێر ئەم ئاڵایەدا برینی تر دروست نەبێت. سیاسەتی برسیكردنی خەڵك و فەراغی بوونی پارلەمان و ناشەرعی سەرۆكایەتی و نەبوونی موچەی پێویست بۆ كارمەندەكانی ناو قەڵاكەمان، دۆخێك دروست دەكات كە هەڵكردنی ئاڵا كەم تا زۆر كێشەی خەڵك نەبێت. ئەگینا دەبوو به هەڵكردنی ئاڵا زۆرینەی خەڵكی كوردستان و كەركوك بهاتنایەتە سەر شەقامەكان، بەڵام لە بیست وشەش ساڵی ڕابردوودا خەڵك ئەوەندە ماندوو كراوە كە دۆخێك دروست بووە خەڵك بە هەڵكردن و داگرتنی ئاڵا دڵخۆش نەبێت.

چوارەم: یەكلاكردنەوەی سیاسەت و دەسەڵاتداری لەنێوان بەغدا و هەولێردا. ئەگەر بڕیارت داوە لەگەڵ بەغدا نەژیت و ماڵ و سفرەی خۆت جیا بكەیتەوە، ئەوا دوو ڕێگە هەیە: یان بە گفتوگۆ یان بە بڕیاری تاكلایەنە. مانەوەی ئەم دۆخە بە هەڵپەسێردراوی دۆخێكی تەواو نالەبار دروست دەكات. ئەگەر ماڵەكەمان ئەوەندە تۆكمەیە و پێویستمان بە كۆمەكی دەرەكی و دراوسێكانمان نیە بەتایبەت لەڕووی ئابووریەوە، ئەوا هەڵكردنی ئاڵا ئاسانترین كردەیە و منداڵێك دەتوانێت لە گۆڕەپانی قوتابخانەدا هەڵی بكات. ئەگەر نا دەبێت بیر لەوە بكرێتەوە كە هەڵكردنی ئاڵا دۆستی ئیقلیمی و نێودەوڵەتی بۆ دروست بكرێت، تا بتوانرێت بە هەڵكراوی بمێنێتەوە.
دواجار دەبێت هەڵگردنی ئاڵا دوایین كردەی هەر نەتەوەیەك بێت، هەڵكردنی ئاڵا واتە دروستبوونی قەوارەی سەربەخۆ، قەوارەی سەربەخۆ واتە ئابووری سەربەخۆ، سوپای نیشتیمانی، جیاكردنەوەی دەسەڵاتەكان، بەهێزبوونی پارلەمان. ئایا ئێمە دەتوانین بە كۆی برینەكانمانەوە بە ئاڵایەكی چوار ڕەنگەوە لەسەر پای خۆمان بوەستین؟ ئەمە ئەو پرسیارەیە كە دوای هەڵكردنی ئاڵا ئەنجامەكەی دەبینین.